

OPBRENGST PARTICIPATIETRAJECT OMGEVINGSVISIE

Inleiding

Gemeente Nederweert werkt toe naar een gemeentebrede Omgevingsvisie. Bij de totstandkoming van deze Omgevingsvisie wordt gebruik gemaakt van diverse bouwstenen. Deze bouwstenen zijn:

- Omgevingsvisie Buitengebied
- Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen
- Inspiratiekader Vitaal Buitengebied
- Bouwsteen Ruimtelijke Ontwikkeling
- Economisch profiel
- Bouwsteen maatschappelijke voorzieningen (in ontwikkeling)

Ook inwoners, ondernemers en verenigingen zijn gevraagd mee te denken over de invulling van de Omgevingsvisie. De eerste ronde aan participatie met deze doelgroepen heeft inmiddels plaatsgevonden onder begeleiding van bureau Braining the Future.

Dit verslag bevat de opbrengst van de verschillende participatiemomenten samen. Het complete participatieverslag wordt als bijlage toegevoegd aan de Omgevingsvisie.

Naast deze doelgroepen vond er ook participatie over de Omgevingsvisie plaats met functionele stakeholders, de interne organisatie, het college van B&W en de gemeenteraad. De terugblik in dit verslag gaat alleen over de participatie die heeft plaatsgevonden onder begeleiding van Braining the Future

Participatiemomenten

We werken aan de Omgevingsvisie van Nederweert: een toekomstbeeld van hoe onze dorpen en buurten zich de komende jaren ontwikkelen. Dat is belangrijk voor iedereen, want de keuzes die we nu maken bepalen straks onze leefomgeving. Via de volgende participatiemomenten werden ideeën, ervaringen en zorgen gedeeld:

1. De pop-up locaties

Op 17 december 2025 zijn, op twee locaties binnen de gemeente Nederweert, medewerkers van bureau Braining the Future het gesprek aangegaan met inwoners. Gedeeltelijk waren dit toevallige voorbijgangers en gedeeltelijk betrof dit mensen die bewust deze pop-up locatie bezochten.

2. Workshops

In januari 2026 zijn twee workshops georganiseerd, elk gericht op specifieke doelgroepen binnen de gemeente.

a. Workshop Belangengroepen

Op 13 januari 2026 vond de workshop met belangengroepen plaats. Voor deze workshop werden vertegenwoordigers van de agrarische sector, het bedrijfsleven, natuur- en erfgoedorganisaties uitgenodigd. In totaal namen ongeveer 25 personen deel aan deze workshop.

Tijdens deze bijeenkomst lag de nadruk op de verschillende deelgebieden van Nederweert en het verkennen van de thema's die daar spelen. De deelnemers gingen gezamenlijk aan de slag met het verkennen, duiden en structureren van deze thema's, zodat er een overzicht ontstond van de actuele vraagstukken en kansen per deelgebied.

b. Workshop Dorpsraden & Verenigingen

Op 15 januari 2026 vond de workshop met dorpsraden en verenigingen plaats. Voor deze workshop werden bestuurders van onder andere sport- en cultuurverenigingen, dorpsraden, buurtverenigingen en gemeenschapshuizen uitgenodigd. Aan deze sessie deden ongeveer 35 personen mee.

Het centrale thema was leefbaarheid in de kernen, met extra aandacht voor voorzieningen en ontmoeting. De deelnemers bespraken samen hoe voorzieningen in de dorpen behouden en versterkt kunnen worden, en hoe het sociale leven verder gestimuleerd kan worden.

Opbrengst

1. Pop-up locaties

De pop-up locaties vonden plaats in Ospel en Nederweert. De pop-up locaties werden aangekondigd via de gemeentelijke kanalen. Er is bij de pop-up locaties het gesprek aangegeven met rond de 60 personen, waarbij er zowel in Nederweert als in Ospel met ongeveer 30 personen gesproken is. Deze personen waren zowel toevallige voorbijgangers als ook mensen die naar aanleiding van een publicatie actief de pop-up locatie bezochten. In een gesprek met deze personen is opgehaald hoe men Nederweert beleefd.

Noot:

In het verdere traject is meermaals de vraag gesteld naar de representativiteit van deze activiteit. Hierover is het volgende aangegeven. Het aantal inwoners waarmee het gesprek is gevoerd en het aantal locaties waar de pop-up locatie is neergezet maken dat er geen sprake is van een representatieve steekproef. Dit was echter niet de bedoeling. Het gesprek aangaan over wat inwoners bezighoudt was hetgeen we op wilden halen.

2. Workshops

In de workshops is gestart met het geven van een toelichting op het proces van de Omgevingsvisie. Binnen deze omgevingsvisie is aandacht voor thema's en gebiedstypen. De volgende thema's komen terug in de Omgeving:

- Duurzame leefomgeving
- Milieu en omgevingseffecten
- Economie en bedrijvigheid
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Fysieke en sociale veiligheid

- Sociaal domein
- Toekomstbestendige woningvoorraad

De gebiedstyperingen die terugkomen in de omgevingsvisie zijn:

- Kernen
- Bedrijventerreinen
- Velden
- Kampen
- Heide ontginningen
- Nat(uur) productielandschap
- Veenontginningen
- Bos- en Mozaieklandschap
- Beekdal
- Natuurgebieden

Identiteit

De identiteit van Nederweert voor alle kernen en gebieden kan worden afgeleid uit de bouwstenen. Bij de totstandkoming van beide vastgestelde omgevingsvisies is destijds al volop geparticipeerd. Tijdens de workshops is de bestaande informatie over de identiteit(en) getoetst.

De gemeente Nederweert bestaat uit verschillende kernen (Nederweert, Nederweert-Eind, Leveroy, Ospel, Ospeldijk, Budschoep) het buitengebied en de bedrijventerreinen, elk met een eigen sfeer en identiteit. In de Omgevingsvisie krijgt die eigenheid een belangrijke plek. Niet één groot verhaal voor de hele gemeente, maar keuzes die passen bij de kracht en toekomst van elke kern, het buitengebied en de bedrijventerreinen.

Hieronder enkele punten die over de identiteit zijn weergegeven in de workshops.

De identiteit van Nederweert drijft op de mensen die hier wonen, werken, samenleven en zich inzetten voor hun dorp. In alle workshops – van verenigingen tot agrariërs, van dorpsraden tot groene organisaties – komt hetzelfde beeld naar voren: Nederweert is een gemeenschap waar mensen elkaar kennen, naar elkaar omkijken en waar de verbinding tussen dorp, landschap en geschiedenis voelbaar is in het dagelijks leven. Deze verbinding is steeds minder vanzelfsprekend en vraagt daarom continu onderhoud.

Tijdens de workshops is “de mensen” vaak als eerste genoemd wanneer gevraagd wordt wat Nederweert bijzonder maakt. De gemeenschap kenmerkt zich door: een hechte sociale structuur, een sterk verenigingsleven, en een cultuur van samen doen, vaak op vrijwillige basis.

Ook culturele verenigingen, carnaval, muziek en lokale tradities zorgen voor een gevoel van continuïteit en herkenning.

Gebiedstypen

Gemeente Nederweert is verdeeld in een aantal gebiedstyperingen (zoals hierboven aangeduid). Per gebiedstypering gaat beschreven worden wat er wel en niet kan, niet alles kan ten slotte overal. Het volgende is opgehaald in de diverse gebiedstyperingen.

Kernen

Wonen | In beide workshops gaven deelnemers aan dat er behoefte is aan betaalbare woningen. De koppeling tussen wonen en leefbaarheid werd sterk gevoeld: “Meer woningen, is betere leefbaarheid” klonk tijdens de pop-ups. Vooral starters, gezinnen en ouderen komen in dit beeld terug; voor die groepen missen geschikte (doorstroom)opties. In de kleinere kernen werd genoemd dat kleine, passende woonvormen nodig zijn om dorpse leefbaarheid te behouden.

Ontmoeten | Er werd benadrukt dat zalen, cafés, sportvoorzieningen en gemeenschapshuizen de basis vormen van het dorpse leven. Veel deelnemers noemden dat deze plekken onder druk staan. Dat raakt niet alleen sociale ontmoeting, maar ook het verenigingsleven en de verbondenheid binnen dorpen.

Verkeer | Het thema verkeer kwam in mindere maten aan bod maar is wel terug te zien op de werkvelden. In Nederweert en Ospel is door deelnemers genoemd dat doorgaand verkeer de kern belast. In de andere kernen ging het vooral over bereikbaarheid: het ontbreken van OV, onbetrouwbare belbusverbindingen en onveilige fietsroutes. “De bus komt hier gewoon niet,” werd door meerdere inwoners benoemd.

Leefbaarheid | Op het gebied van sociale samenhang merkten verenigingen op dat vrijwilligers steeds moeilijker te vinden zijn, mede door vergrijzing en de komst van nieuwe bewoners die minder betrokken zijn met het verenigingsleven. Door aanwezig zijn, zowel in de workshops als bij de pop-ups, werd genoemd dat de school een belangrijke drager is van de leefbaarheid.

Primair landbouwgebied (Heideontginningen en Nat(uur) productielandschap)

Perspectief | Veel agrariërs benadrukten dat de landbouw een grote economische en landschappelijke waarde heeft voor Nederweert en dat jonge agrariërs toekomst willen opbouwen in hun eigen gemeente. Echter, duidelijke kaders en richtlijnen ontbreken en zorgen voor onzekerheid volgens hen. Agrariërs gaven aan dat zij verduurzaming belangrijk vinden, maar ook hier behoefte hebben aan duidelijkheid en rechtszekerheid. Gezondheid en omgevingseffecten, zorgen over milieu en omgevingseffecten werden regelmatig genoemd door bewoners, waaronder stikstof, geur, verdroging, biodiversiteitsverlies en pesticidegebruik. Het onderwerp pesticiden werd vooral in het verweingsgebied benoemd, maar kwam ook hier terug als onderwerp.

Wederkerigheid | Wonen nabij agrarische bedrijven werd door enkele bewoners als knelpunt ervaren. Tegelijkertijd herkennen agrariërs deze spanning ook: de groeiende woonvraag schuift steeds dichterbij hun bedrijven aan. Zij geven aan hierdoor letterlijk en figuurlijk minder ruimte te ervaren om te ondernemen. In de gesprekken kwam daarom ook de roep om wederkerigheid naar voren. Niet alleen bewoners, maar ook boeren hebben ruimte nodig. Meer begrip voor elkaars positie is volgens deelnemers essentieel om deze spanning werkbaar te maken.

Stoppende agrariërs | In de gemeente zijn agrariërs die stoppen met hun bedrijf. Onder bewoners heerst onduidelijkheid wat er gebeurt met de vrijgekomen gronden. Mensen vragen zich af of hier gebouwd gaat worden of dat het een nieuwe agrarische functie krijgt.

Bedrijventerreinen

Uitstraling | Bij bedrijventerreinen werden vooral opmerkingen gemaakt over de schaal en uitstraling van de bestaande terreinen. Een aantal deelnemers noemden dat bedrijventerreinen compact en ‘Nederweerts’ moeten blijven; het beeld van grote rechthoekige ‘dozen’ past volgens hen niet bij de maat en identiteit van de gemeente.

Maatschappelijke meerwaarde | Vanuit ondernemers kwam naar voren dat bedrijventerreinen belangrijk zijn voor lokale werkgelegenheid én indirect voor de leefbaarheid, doordat bedrijven verenigingen sponsoren en lokale voorzieningen gebruiken.

Netcongestie | Netcongestie kwam naar voren als een concreet obstakel voor groei en verduurzaming. Het was geen breed maatschappelijk thema, maar onder ondernemers is het wel een groot knelpunt.

Samenwerking | Enkele ondernemers gaven aan dat de samenwerking op het gebied van beheer, groenonderhoud en de energietransitie beter kan, waarbij parkmanagement een terugkerende term was.

Natuurgebied (Beekdal en Natuurgebieden)

Staat van de natuur | De natuurgebieden rond Nederweert — waaronder drie Natura2000-gebieden - worden breed gewaardeerd. Deelnemers gaven aan hoe belangrijk rust, openheid en stilte voor hen zijn. Tegelijkertijd is er duidelijke bezorgdheid over de staat van deze gebieden: stikstofdepositie, verdroging en afnemende biodiversiteit kwamen in beide workshops naar voren.

Recreatie en natuur | Recreatie kwam minder vaak ter sprake, maar wanneer het onderwerp werd genoemd, lag de nadruk op het beschermen van kwetsbare natuur. Deze gebieden moeten volgens een aantal vooral 'rustig' blijven. Tegelijkertijd gaven sommigen aan ook kansen te zien voor meer toerisme, met name als dit bijdraagt aan de lokale horeca. Opgemerkt moet wel worden dat de recreatieve sector niet vertegenwoordigd was tijdens de workshops.

Verwevingsgebied (Velden en Kampen)

Gezondheid en kwaliteit | Het verwevingsgebied, waar wonen, landbouw, natuur en recreatie samenkomen, leverden opmerkingen op over gezondheid en leefbaarheid. Deelnemers maakten zich zorgen over pesticidegebruik. Daarnaast gaven enkele deelnemers aan dat de overgangen tussen agrarisch gebied en natuur vaak weinig kwaliteit hebben en dat er kansen liggen om deze zones aantrekkelijker en logischer te maken. Routes - te voet, per fiets of via het water - werden daarbij genoemd als mogelijke verbindingen tussen functies.

Afronding

Dit verslag bevat een weergave van de participatiemomenten die begeleid zijn door medewerker van bureau Braining the Future. Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad hebben hierover al een terugkoppeling ontvangen.

Het totale participatieproces dat plaatsvindt bij de totstandkoming van de gemeentebrede Omgevingsvisie is uitgebreider. Een uitwerking van het gehele participatieproces wordt bijgevoegd bij de Omgevingsvisie.